

ТУЖБА

ПОВЕРЕНИКА ЗА ЗАШТИТУ
РАВНОПРАВНОСТИ

ТИМ „ИНКЛУЗИЈА”

Вишем суду у Београду

Тужилља: Бранкица Јанковић,

Повереница за заштиту равноправности,

Булевар краља Александра 84,

11000 Београд

Тужени: Марко Јовановић,

Завод за ургентну медицину града Београда,

Грачаничка 22,

11000 Београд

Повереница за заштиту равноправности, на основу чл. 46. ст. 1. у вези са чл. 43. ст. 1. т. 1, 2, 3. и 5. Закона о забрани дискриминације („Сл. гласник РС”, бр. 22/2009 и 52/2021; у даљем тексту ЗЗД), у складу са овлашћењима прописаним чл. 33. ст. 1. т. 3. ЗЗД, покреће ову стратешку парницу, како би указала на негативне последице стереотипа и предрасуда којима су изложена лица ромске националности. У циљу спречавања будуће дискриминације припадника ромске националне мањине, као део шире кампање за правну и друштвену промену, Повереница подиже

ТУЖБУ

Предмет спора: заштита од дискриминације

Вредност предмета спора: 15.000 динара

(У складу са чл. 28. Закона о судским таксама)

3 примерка, **3** прилога

1. Повереница за заштиту равноправности, као самосталан и независан државни орган, подиже тужбу пред Вишим судом у Београду. Стварна надлежност Вишег

- суда, у грађанскоправним споровима у области дискриминације предвиђена је чл. 25. ст. 1. т. 7. Закона о уређењу судова („Сл. гласник РС”, бр. 10/2023). Месно је надлежан Виши суд у Београду, како по правилима о општој, тако и по правилима о посебној (елективној) месној надлежности из чл. 42. ЗЗД.
2. Повереница је ослобођена обавезе плаћања судских такси, као државни орган, у складу са чл. 9. ст. 1. Закона о судским таксама („Сл. гласник РС”, бр. 28/94, 53/95, 16/97, 34/2001 – др. закон, 9/2002, 29/2004, 61/2005, 116/2008 – др. закон, 31/2009, 101/2011, 93/2012, 93/2014, 106/2015, 95/2018).
 3. Тужилца изјављује да, у смислу чл. 33. ст. 3. ЗЗД, не постоје процесне сметње за покретање поступка, будући да поступак пред судом по истој ствари, раније није покренут, односно није правноснажно окончан. Према чл. 46. ст. 2. ЗЗД за подношење тужбе од стране Поверенице, неопходно је прибављање пристанка у писаном облику само онда када се дискриминаторско поступање односи искључиво на одређено лице. У конкретном случају, дискриминаторско поступање односи се на неодређен број лица, те прибављање сагласности није потребно.
 4. У складу са чл. 303. ст. 1. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020 и 10/2023 – др. закон; у даљем тексту ЗПП), тужилца предлаже суду да временски оквир парнице обухвати два рочишта, на којима ће се извести докази читањем исправа и саслушањем странке и сведока, и да се поступак оконча у року од четири месеца, у складу са начелом хитности овог поступка, а према чл. 41. ст. 3. ЗЗД.
 5. Повод за покретање ове парнице јесте притужба коју је Удружење грађана „Роми за једнакост” из Београда, поднело 22.08.2024. године Повереници за заштиту равноправности, сматрајући дискриминаторним поступање др Милана Јовановића, туженог, лекара Завода за ургентну медицину у Београду.
 6. Тужилца је, разматрајући притужбу Удружења грађана „Роми за једнакост” проценила да је покретање парнице у овом случају стратешки важно и неопходно. У ранијој пракси се Повереница сусретала са бројним случајевима дискриминације Рома у разним сферама, поводом којих је давала мишљења и препоруке, у складу са својим овлашћењима из чл. 33. ст. 1. т. 2. ЗЗД. Међутим, пракса показује да свест друштва још увек није на одговарајућем нивоу, будући

- да се ова маргинализована група и даље, готово свакодневно, сусреће са стереотипима и предрасудама.
7. Тужилжа указује да друштвени положај Рома није на задовољавајућем нивоу. Током 2023. године Повереници су биле поднете 74 притужбе због дискриминације на основу националне припадности или етничког порекла, од ког броја 55.4% (41) притужби се односило на дискриминацију припадника ромске националне мањине (Редован годишњи извештај Повереника за заштиту равноправности за 2023. годину, стр. 172).
 8. У ретроспективи, значајан број донетих мишљења и препорука од стране Поверенице односили су се на случајеве дискриминације Рома на основу националне припадности или етничког порекла. Статистички подаци показују да тренд не јењава: 82.5% од укупно поднетих притужби, односно 94 притужбе (2020. године), 77.1% односно 74 притужбе (2021. године), 88.7% односно 143 притужбе (2022. године) (Редовни годишњи извештаји Повереника за заштиту равноправности, 2020, 2021. и 2022. године). Истраживања из друге перспективе су показала да припадници ромске националности појам дискриминације изједначавају са неправдом и да је везују за свој целокупни положај у друштву (Перцепција ромске заједнице о дискриминацији, Б. Јанковић, 2021, стр. 7). Најчешће сусретана флоскула јесте „Немам ништа против Рома, али...” са којом се у истраживању јавног мњења сложила трећина испитаника (432), односно 36% (Извештај о истраживању јавног мњења - однос грађана и грађанки према дискриминацији у Србији, Повереник за заштиту равноправности, Б. Јанковић, 2019, стр. 43), што јасно указује на раширеност стереотипа према ромској националној мањини.
 9. Током 2022. године усвојени су Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022–2030. године („Сл. гласник РС”, бр. 23/22) и Акциони план за период 2022–2024. године за спровођење Стратегије („Сл. гласник РС”, бр. 105/22). Стратегијом је препозната дискриминација као кључна препрека за унапређење положаја ромске националне мањине, што је кроз праксу Повереника и потврђено.
 10. Повереница указује да је вређање Рома постало наша свакодневница у тој мери да и они, чија се реч више слуша и гласније чује, не презају од неприхватљивог изражавања према припадницима ромске националне мањине. Увредљива и

понижавајућа реторика од стране народног посланика Бранимира Несторовића, који је у више наврата, јавним иступањем, понашање својих колега описао речима „Цигани, циганија” показатељ је да у друштву није општеприхваћена нулта толеранција на упирање у различитост, чак ни од представника народа у Народној скупштини (Дијалог Нет – од 07.02.2024. године, приступљено: 09.11.2024).

11. Мишљења смо да важност покретања ове парнице и доношења усвајајуће пресуде, лежи и у чињеници да је неопходно да у савременом, демократском друштву тежимо ка јединству у различитости. Парницу видимо као одлучујући корак у борби против дискриминације, односно као метод који ће довести до шире друштвене промене и пут којим ћемо допринети унапређењу положаја дискриминисаних друштвених група и заштити права ромске заједнице.
12. Наиме, тужени се као лекар одазвао позиву за пружање хитне помоћи малолетнику Мустафи Халимију, у насељу Лола у Београду. Током прегледа догодио се инцидент, покренут коментарима које је тужени учинио пред члановима породице малолетника. Два дана касније, тужени је поводом инцидента у Вајбер (Viber) групи здравствених радника, претпостављајући да породица Халими припада ромској националној мањини, послао поруке следеће садржине: „Јуче смо били на интервенцији у ромском насељу. Породица Халими је позвала хитну помоћ јер је њихов малолетни син Мустафа имао напад, али када смо стигли, било је очигледно да није у питању епилептични напад, већ да је у питању предозирање. Можда сам и погрешио, али реакција тих цигана била је катастрофална. Уместо да се понашају смирено, дошло је до физичког обрачуна са мном, па је морала да интервенише полиција. Једва сам чекао да побегнем одатле”; затим „И сада, што је најгоре, ми као лекари, који смо се школовали толике године, морамо да улазимо у њихова ромска насеља, у блато, и да се носимо са њима у том њиховим брлогу. То су људи који не знају за одговорност. Живе на рачун државе, примају социјалну помоћ, а никад ништа нису радили, гамад обична. Њихова једина улога је да буду паразити у овом друштву, користе наше ресурсе и ништа не доприносе”; и у одговору на примедбу колегинице да су његове поруке увредљивог карактера „Ја само покушавам да објасним да се не могу проблеми решити ванинституционално. Мени је жао и криво, што имамо посла са пацијентима из друштвеног талоба и блата и у томе блату се и ми

упрљамо. Докле ћемо дозвољавати да нас гази ко стигне а поврх тога дође те неке НВО које добијају паре са Запада да нам додатно загорчавају живот. Ко зна ко ће следећи од нас да буде нападнут приликом доласка, ово је превршило сваку меру”. Ауторство ових порука тужени није оспорио, те њихова садржина и чињеница да представљају изражено мишљење туженог су неспорни.

Доказ: Притужба Удружења грађана „Роми за једнакост” Повереници за заштиту равноправности, Снимци порука које је тужени слао у Вајбер групи, Изјашњење туженог на притужбу Удружења грађана „Роми за једнакост”.

13. Тужила тврди да је тужени, поступајући на наведени начин, извршио акт непосредне дискриминације у дигиталном окружењу, на основу претпостављеног личног својства, верујући да породица Халими и њихови рођаци припадају ромској националној мањини, иако припадају заједници Ашкалија. Повереница подсећа да погрешно уверење о личном својству не мења чињеницу да постоји дискриминација, јер чл. 2. ЗЗД пружа заштиту не само на основу стварног, него и претпостављеног личног својства. Тужени је слањем наведених порука дискриминисао припаднике и припаднице ромске националне мањине, које поруке представљају узнемиравајуће и понижавајуће поступање према чл. 12. ст. 1. ЗЗД и ширење говора мржње у смислу чл. 11. ЗЗД.
14. Устав Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 98/2006 и 115/2021) у чл. 21. забрањује сваку дискриминацију, непосредну или посредну, по било ком основу, укључујући и националну припадност, а чл. 76. Устава забрањује сваку дискриминацију због припадности националној мањини. Поруке туженог у Вајбер групи представљају говор мржње. Подсећамо да је „говор мржње” забрањени облик говора, који ограничава слободу изражавања јер дискриминише одређене рањиве групе у друштву и подстиче мржњу, агресивност и непријатељство. Иако *iura novit curia*, осећамо потребу да подсетимо на основни правни оквир за његову забрану. Тако, чл. 20. Међународног пакта о грађанским и политичким правима („Сл. лист СФРЈ”, бр. 7/1971; у даљем тексту МПГПП) забрањује свако „заговарање националне, расне или верске мржње које представља подстицање на дискриминацију, непријатељство или насиље”. Исто тако, чл. 4. Међународне

- конвенције о укидању свих облика расне дискриминације („Сл. лист СФРЈ”, бр. 31/67) прописује да ће државе забранити свако „ширење идеја заснованих на супериорности или расној мржњи, свако подстицање на расну дискриминацију, као и сва дела насиља, или изазивање на таква насиља”. Оквирна конвенција за заштиту националних мањина („Сл. лист СФРЈ”, бр 6/98) забрањује било какву дискриминацију на основу припадности националној мањини. Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода („Сл. лист СЦГ”, бр. 5/2005; у даљем тексту, ЕКЉП) у чл. 10. ст. 2. садржи правни основ за забрану говора мржње, као ограничење слободе изражавања. У пракси Европског суда за људска права (у даљем тексту, ЕСЉП) истиче се да толеранција и поштовање достојанства свих људских бића представљају темеље демократског, плуралистичког друштва. Сходно томе, сматра се неопходним санкционисање и спречавање сваког облика изражавања којим се шири, подстиче, промовише или оправдава мржња заснована на нетолеранцији (*Erbakan v. Turkey*, 59405/00, 2006, §67; *Savva Terentyev v. Russia*, 10692/09, 2019, §62). У одсуству широко прихваћене дефиниције, говором мржње се сматра говор који подстиче и оправдава мржњу, дискриминацију и виктимизацију рањивих група у друштву.
15. Уставна прокламација ближе је разрађена у чл. 11. ЗЗД, који прописује забрану говора мржње кроз забрану изражавања идеја, информација и мишљења којима се подстиче дискриминација, мржња или насиље против лица или групе лица због њиховог личног својства, у јавним гласилима и другим публикацијама, на скуповима и местима доступним јавности, исписивањем и приказивањем порука или симбола на други начин.
16. Када се ради о првом критеријуму, који се односи на изражавање мишљења којим се подстиче мржња и дискриминација, веома је важно напоменути да се подстицање може огледати у изазивању негативних емоција које у аудиторијуму не постоје или ширењу и раширивању негативних емоција које у мањем обиму и интензитету већ постоје. Говор мржње може бити усмерен на то да се код оних којима се идеје и ставови саопштавају изазове презир према припадницима одређене групе или осећај да је пожељно и оправдано према другачијима изражавати мржњу и вршити дискриминацију. Није, међутим, потребно доказати да је говор мржње заиста изазвао мржњу, насиље или дискриминацију према групи или појединцу према којима је био уперен (Петрушић, Н. Говор мржње и

узнемиравање и понижавајуће поступање: правна квалификација и разграничење, Human Rights Protection, 2019, стр. 132). Једнак став заузима и ЕСЉП који је у низу пресуда истакао да „подстицање на мржњу и дискриминацију не мора бити нужно подстицање на неки чин, већ то може бити и вређање, исмевање или клеветање појединих делова становништва или група” (Feret v. Belgium, 15615/07, 2009, §73; Vejdeland and Others v. Sweden, 1813/07, 2012, §55; Atamanchuk v. Russia, 4493/11, 2020, §52; Zemmour v. France, 63539/19, 2022, §54).

17. У конкретном случају, Повереница тврди да је тужени послатим порукама вређао групу лица претпостављајући да су припадници ромске националне мањине, користећи погрдне називе и стереотипе, чиме је подстицао мржњу и дискриминацију према Ромима. Кроз језик генерализације, стигматизације и дискриминације, створена је слика о Ромима као људима који не заслужују поштовање и који су одговорни за лоше услове живота, занемарујући све шире друштвене околности које обликују њихов положај.
18. Повереница истиче да изрази „гамад обична” и „паразити” нису само увредљиви, већ и потпуно дехуманизирајући. Коришћење термина као што су „гамад” или „паразити” одузима људску вредност и приказује Роме као нешто мање од људи. Такав говор не само да понижава, већ ствара и простор за оправдање насиља и дискриминације према њима. Даље, употреба термина „блато” и „брлог” у контексту ромских насеља има за циљ да створи слику о Ромима као прљавим и неуредним људима који живе у лошим условима, што само погоршава предрасуде.
19. Тврдња да „живе на рачун државе, примају друштвену помоћ” и „никад ништа нису радили” свесно искривљује стварност и ствара привид да су Роми у привилегованом положају. Повереница истиче да је у Мишљењу бр. 1091-20 (07-00-535/2020-02) поводом осам притужби физичких лица против Фондације А.А. утврдила да се коментаром „Роми који су постали заштићени попут белих медаведа и који се увек позивају на то да су мањина и да их зато људи мрзе. Да поступају како треба – нико их не би дирао. А сада су се осилили” ствара привид у јавности да Роми заиста јесу у привилегованом положају у односу на све друге грађане и да се тиме подстиче дискриминација и мржња према Ромима.
20. Слањем поруке као што је „мени је жао и криво, што имамо посла са пацијентима из друштвеног талоба и блата и у том блату се и ми упрљамо” јасно се имплицира

да је помагање Ромима, кроз пружање медицинских услуга, нешто негативно, па чак и „прљаво” или понижавајуће. Тиме се развија идеја да лекари који се одазову на позив за пружање хитне медицинске помоћи Ромима „прљају” своју вредност и унижавају своју позицију у друштву. Управо изјаве „ми као лекари, који смо се школовали толико године, морамо да улазимо у њихова ромска насеља” и „докле ћемо дозвољавати да нас гази ко стигне” позивају на изграђивање солидарности код лекара у погледу одбојности према овим „понижавајућим” радним задацима. На крају, изјава „ко зна ко ће следећи од нас да буде нападнут приликом доласка” наводи сваког појединачног медицинског радника да негативно и са страхом размишља о одласку у ромска насиља. Овакви ставови касније могу довести до конкретних аката дискриминације у лечењу и пружању медицинских услуга.

21. Повереница подсећа и да је тужени као лекар хитне медицинске помоћи, у свом поступању према пацијентима обавезан Пословним кодексом градског завода за хитну медицинску помоћ – Београд. У поменутом кодексу у чл. 45. се наводи „Поштујући личност сваког човека здравствени радник неће ни речју ни делом повредити људско достојанство (...) без обзира на расу, пол, националност, вероисповест, политичко уверење, друштвени и економски положај, као и без обзира на своје личне односе према пацијенту или његовој породици.” Следствено овоме, тужени је прекршио и Пословни кодекс градског завода.
22. Повереница даље тврди да је изражаваће мишљења којим се подстиче дискриминација и мржња учињено на месту доступном јавности, писањем порука. Тужени је поруке послао у Вајбер групи која има 340 чланова. Као што је познато, Вајбер групе могу имати до 250 чланова. Чињеница да је простор где је тужени писао имао 340 чланова указује на то да се ради о заједници или каналу. Према нормативи апликације Вајбер, заједнице и канали су јавни и доступни свима, те је и садржај који се пласира путем њих јавни садржај. Имајући у виду претходно наведено, тужила истиче да се ради о јавно доступном садржају, односно да су поруке објављене на месту доступном јавности, чиме је испуњен и последњи законски критеријум говора мржње.
23. Повереница сматра да је слањем наведених порука, тужени прекршио, поред чл. 11. и чл. 12. ст. 1. ЗЗД. Овим чланом забрањује се узнемиравање, понижавајуће поступање и полно и родно узнемиравање, које има за циљ или представља повреду достојанства лица или групе лица на основу њиховог личног својства, а

нарочито ако се тиме ствара застрашујуће, непријатељско, деградирајуће, понижавајуће или увредљиво окружење. Та повреда манифестује се кроз поруку туженог: „реакција тих цигана била је катастрофална”, изричито упућујући на понашање породице Халими и њихових рођака. Повереница подсећа да јој није потребна сагласност лица која су дискриминисана када се дискриминација односи на групу лица, што је и Врховни суд у својој пракси потврдио, одлучујући о тужби за дискриминацију троје ромске деце без претходно дате њихове сагласности тужилци (Пресуда Рев. 2871/2020 од 7.10.2020).

24. Наведена порука вређа достојанство породице Халими и њихових рођака. Повереница истиче да је коришћење термина као што су „цигани” и „циганштура” друштвено неприхватљиво, јер представљају увредљив назив за Роме и вређају достојанство припадника и припадница читаве једне етничке заједнице. Повереница подсећа да је на Првом светском конгресу Рома, који је одржан 8. априла 1971. године, усвојен и међународни назив Ром уместо речи „Циганин” за који је наведено да, имајући у виду историјске чињенице, представља погрдан назив за припаднике ромске националне мањине, са значењем „прљаве, губаве и недодирљиве особе”. На све ово Повереница је већ указала у више случајева: у Мишљењу бр. 781-22 (07-00-611/2021-02), где је ББ забрањивао улаз у клуб „свим црним људима Циганима”; у Мишљењу бр. 84-22 (07-00-91/2022-02) где је Б.Б. на седници Скупштине општине Ариље изјавила: „ми нисмо изашли доле да се циганишемо”; у Мишљењу бр. 160-19 (07-00-145/2018-02) где је Б.Б. гостујући на телевизији користио изразе „најцрњи Цигани” и „најцрњи ђаволи”. У сва три случаја Повереница је утврдила повреду чл. 12. ЗЗД јер су наведене изјаве и поступци изазивали осећај деградираности и изражавали социјалну дистанцу, а нарочито у контексту социјалне искључености и изложености Рома и Ромкиња дискриминацији у данашњем друштву у Србији.
25. Тужени је, након одговора колегинице у групи да су његове поруке увредљиве, наставио да износи дискриминаторне ставове, покушавајући да створи колегијалну солидарност свих лекара који морају да се „прљају” у блату ромских насеља, али и да их уплаши упозорењем „ко зна ко ће од нас следећи да буде нападнут”. На тај начин тужени је наставио да вређа достојанство ове групе лица, представљајући их као прљаве и нецивилизоване, чиме се подстиче ширење стереотипа и генерализује читаву ромску националну мањина. Повереница

подсећа да је раније осудила изјаве сличног наратива, и то изјаву градоначелника Александра Шапића „да Роми морају да донесу одлуку сами са собом да ли желе да живе као цивилизован свет” (<https://ravnopravnost.gov.rs/poverenica-osudila-izjavu-gradonacelnika-beograda/>). Једнако је учинила и у Мишљењу бр. 66-22 (07-00-72/2022-02), када је чланак „Рај у Вука Врчевића”, објављен у дневном листу ГГ, садржао дискриминаторске изјаве, попут „Да је живот Рома у картон насељима ромска традиција, где исти својевољно живе поред великог броја депонија”.

26. Напоследку, истичемо да ће увредљиво и понижавајуће поступање постојати, ако је у односу на пасивног субјекта створено непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење. Тужени је у једној од порука навео да су Роми „људи који живе на рачун државе” и да „не доприносе друштву”, називајући их „паразитима”, који ставови и мишљења су увредљивог и понижавајућег карактера. Из праксе Поверенице, а у контексту наведеног, издвајамо Мишљење бр. 1091-20 (07-00-535/2020-02) где је коментарима на Фејсбук страници Фондације А.А. попут: „Роми неће да раде, мало их је” као и „Све ће они само да не раде” или „Заштићени су попут белих медведа”, покренута лавина погрдних и увредљивих коментара на рачун ромске националне мањине, јер је сама објава била подстицај да велики број људи коментарише, те је на овај начин створено непријатељско окружење. У конкретном случају, узимајући у обзир чињеницу да је тужени наведено изјавио у Вајбер групи, која броји 340 чланова, неспорно је да је изражаваће идеја, ставова или изношење мишљења на овај начин, доступно већем броју људи. Изузетно је важна чињеница да је реч о Вајбер групи здравствених радника, дакле стручној заједници, чија је сврха размена конструктивних и професионалних података, те је у том смислу одговорност туженог израженија. Овакве изјаве, а у контексту њиховог ширења у професионалном окружењу, могу имати шире друштвене последице у виду смањења поверења у институције, које треба да пруже равноправан третман свима. Стереотипи и предрасуде према Ромима испољавају се на различите начине, овога пута путем порука у Вајбер групи, те стога тврдимо да је тужени самим поступањем, али и неуклањањем порука, изазвао осећај угрожености, стварајући непријатељско окружење, и допринео несигурности и неповерењу у здравствени систем од стране припадника ромске националне мањине.

27. Тужилца нарочито указује на опасности које дискриминација у дигиталном окружењу носи са собом, где лица настоје да избегну одговорност истицањем затвореног карактера групе или окарактерисањем својих дискриминаторних изјава као шале. Практика Поверенице показује значајно присуство дискриминације према Ромима у дигиталном окружењу. Према Мишљењу Поверенице бр. 158-19 (07-00-00142/2019-02), ББ је поруком „Е моја ти... пусти да се циганштура прогура до њега...”, коју је послала у Вајбер групи као одговор на фотографију колектива Предшколске установе „ГГ” на којој се у непосредној близини Председника Републике налази АА, узнемирила и повредила достојанство АА, чиме је повредила чл. 12. ЗЗД. Према Мишљењу Поверенице бр. 489, О.А. је објавом на Твитеру „Циганска пословна пратња – кучићи што иду за њима док скупљају картон”, повредио достојанство припадника и припадница ромске националне мањине, чиме је повредио чл. 12. ЗЗД. Према Мишљењу Поверенице бр. 948-22 (07-00-584/2022-02), ББ је коментаром на Фејсбук страници „да је Хитлер имао још само једну суботу спасио би свет њих... Али биће и тога ЈЈ”, изражавала говор мржње, чиме је повредила чл. 11. ЗЗД. Такође, и у поменутом Мишљењу Поверенице бр. 1091-20, непознати аутори су коментарима на Фејсбук страници, где су о Ромима писали као о „заштићеним белим медведима, који наводно краду и лажу и размножавају се са 13 година” и „штеточине роми”, створили непријатељско окружење, што је својим објавама и небрисањем коментара омогућила Фондација А.А., чиме је повредила чл. 11. и чл. 12. ЗЗД. У конкретном случају, поруке туженог у Вајбер групи, из свих претходно објашњених разлога, представљају повреду чл. 11. и 12. ЗЗД, настављајући непожељни тренд дискриминације припадника ромске националне мањине у дигиталном окружењу.
28. На основу свега наведеног, а подсећајући на правила о прерасподели терета доказивања, садржана у чл. 45. ст. 2. ЗЗД, тужилца закључује да је учинила вероватним да је тужени извршио акт дискриминације, те да сада, тужени сноси терет доказивања да није дошло до повреде начела једнакости.
29. Повереница за заштиту равноправности, имајући у виду изнето чињенично стање и наведен правни оквир, тражи од суда да спроведе законом прописан поступак, изведе предложене доказе читањем исправа и донесе следећу

ПРЕСУДУ

1. **Утврђује се** да је тужени Марко Јовановић, запослен у Заводу за ургентну медицину града Београда, на адреси Грачаничка 22, Београд, порукама у Вајбер групи здравствених радника извршио узнемиравајуће и понижавајуће поступање у смислу чл. 12. ЗЗД, као акт непосредне дискриминације у смислу чл. 6. ЗЗД, као и ширење говора мржње у смислу чл. 11. ЗЗД, све према ромској националној мањини.

2. **Забрањује се** туженом Марку Јовановићу, запосленом у Заводу за ургентну медицину града Београда, на адреси Грачаничка 22, Београд, да убудуће шири говор мржње и врши било који акт дискриминације по основу националне припадности или по неком другом личном својству.

3. **Налаже се** туженом Марку Јовановићу, запосленом у Заводу за ургентну медицину града Београда, на адреси Грачаничка 22, Београд, да без одлагања уклони поруке које је слао у Вајбер групи здравствених радника.

4. **Налаже се** туженом, Марку Јовановићу, запосленом у Заводу за ургентну медицину града Београда, на адреси Грачаничка 22, Београд, да о свом трошку објави пресуду у дневном листу „Политика”, у року од 15 дана од њене правноснажности.

У Београду, 13.11.2024. године

Тужиља

Бранкица Јанковић

Повереница за заштиту равноправности

Тим Инклузија

ЛИТЕРАТУРА

Публикације Повереника за заштиту равноправности

- Извештај о истраживању јавног мњења: Однос грађана и грађанки према дискриминацији у Србији, Повереник за заштиту равноправности, Београд, 2019;
- Перцепција ромске заједнице о дискриминацији, Повереник за заштиту равноправности, 2021;
- Редовни годишњи извештај Повереника за заштиту равноправности за 2020. годину, Београд, 2021;
- Редовни годишњи извештај Повереника за заштиту равноправности за 2021. годину, Београд, 2022;
- Редовни годишњи извештај Повереника за заштиту равноправности за 2022. годину, Београд, 2023;
- Редовни годишњи извештај Повереника за заштиту равноправности за 2023. годину, Београд, 2024.

Правни прописи Републике Србије

- Акциони план за период 2022–2024. године за спровођење Стратегије („Сл. гласник РС”, бр. 105/22);
- Закона о уређењу судова („Сл. гласник РС”, бр. 10/2023);
- Закон о забрани дискриминације („Сл. гласник РС”, бр. 22/2009 и 52/2021);
- Закона о судским таксама („Сл. гласник РС”, бр. 28/94, 53/95, 16/97, 34/2001 – др. закон, 9/2002, 29/2004, 61/2005, 116/2008 – др. закон, 31/2009, 101/2011, 93/2012, 93/2014, 106/2015, 95/2018);
- Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС”, бр. 72/2011, 49/2013 – одлука УС, 74/2013 – одлука УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020 и 10/2023);
- Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период 2022–2030. године („Сл. гласник РС”, бр. 23/22);
- Устав Републике Србије („Сл. гласник РС”, бр. 98/2006 и 115/2021).

Међународни прописи

- Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, 1950 („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори”, бр. 5/2005);
- Конвенција о укидању свих облика расне дискриминације, 1965 („Сл. лист СФРЈ”, бр. 31/67);
- Међународни пакт о грађанским и политичким правима, 1966 („Сл. лист СФРЈ”, бр. 7/1971);
- Оквирна конвенција за заштиту националних мањина, 1998 („Сл. лист СФРЈ”, бр. 6/98).

Судска пракса

- Atamanchuk v. Russia, 4493/11, 2020, §52;
- Vejdeland and Others v. Sweden, 1813/07, 2012, §55;
- Erbakan v. Turkey, 59405/00, 2006, §67;
- Zemmour v. France, 63539/19, 2022, §54;
- Пресуда Врховног касационог суда Рев. 2871/2020 од 7.10.2020. године;
- Savva Terentyev v. Russia, 10692/09, 2019, §62;
- Feret v. Belgium, 15615/07, 2009, §73.

Одлуке Повереника за заштиту равноправности

- Притужбе физичких лица против Фондације А. А., због дискриминације на основу националне припадности, дел. бр. 07-00-535/2020-02, од 22.04.2020. године;
- Притужба АА против ББа, власника клуба „МБ” у Смедеревској Паланци због дискриминације на основу припадности ромској националној мањини, дел. бр. 07-00-611/2021-02, од 28.06.2022. године;
- Притужба АА против ББ, због дискриминације на основу националне припадности, дел. бр. 07-00-91/2022-02, од 06.06.2022. године;
- Притужба АА против ББ, због дискриминације на основу националне припадности, дел. бр. 07-00-145/2018-02, од 10.06.2019. године;
- Притужбе АА и Удружења ББ, поднетих против дневног листа ГГ и ДД, као и притужбе удружења ВВ, поднете против дневног листа ГГ, због

дискриминације на основу ромске националне припадности, дел. бр. 07-00-72/2022-02, од 14.06.2022. године;

- Притужба АА против ББ, због дискриминације на основу националне припадности, дел. бр. 07-00-00142/2019-02, од 21.10.2019. године;
- Притужба Р. ц. м. против О. А., због дискриминације на основу етничке припадности у области јавног информисања, дел. бр. 489, од 19.04.2012. године;
- Притужбе организације АА поднете против ББ, због дискриминације на основу националне припадности или етничког порекла, дел. бр. 07-00-584/2022-02, од 08.03.2023. године.

Остали извори

- Дијалог Нет – Понижавајући и увредљив говор који представља повреду достојанства лица или групе лица забрањен је законом, 07.02.2024. године, приступљено: 09.11.2024.
- Петрушић, Н. (2019). Говор мржње и узнемиравање и понижавајуће поступање: правна квалификација и разграничење, Human Rights Protection.
- Повереница осудила изјаву градоначелника Београда (2023). <https://ravnopravnost.gov.rs/poverenica-osudila-izjavu-gradonacelnika-beograda/>